

»Evropski parlament in nevladne organizacije – krepitev dialoga«

## **Evropski parlament in dialog z NVO na področju zdravja**

### **Skupine in telesa, ki delujejo na področju zdravja v Evropskem parlamentu**

- **Health and consumer intergroup – Medskupina za zdravje in varovanje potrošnikov**

Medskupina za zdravje in varovanje potrošnikov je bila ustanovljena znotraj Evropskega parlamenta s podporo različnih parlamentarnih strank in več kot 100 članov Evropskega parlamenta. Medskupina za zdravje je aktivna od leta 1994, medskupina za varovanje potrošnikov pa že od leta 1989.

Cilj medskupine za zdravje in varovanje potrošnikov je ponuditi prostor, kjer se lahko redno srečujejo člani Evropskega parlamenta in strokovnjaki s področja zdravja in varovanja potrošnikov iz celotne Evropske unije. Organizira razprave s področja zdravja in varovanja potrošnikov, ki se dotikajo dela različnih odborov, sicer pa medparlamentarna skupina skrbi za to, da so razprave povezane z dnevnim redom Evropskega parlamenta.

Delo medparlamentarne skupine koordinirata BEUC (European Consumers' Organisation) in EPHA (European Public Health Alliance).

- **Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane**

Je odbor, ki deluje znotraj Evropskega parlamenta na področju zdravja. Slovenska predstavnica v tem odboru je poslanka Mojca Drčar Murko. Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane je pristojen za:

1. okoljsko politiko in ukrepe za varstvo okolja, zlasti:
  - (a) onesnaženje zraka, tal in vode, ravnanje z odpadki in reciklažo, nevarne snovi in pripravke, raven hrupa, spremembe podnebja, zaščito biološke raznovrstnosti,
  - (b) trajnostni razvoj;
  - (c) mednarodne in regionalne ukrepe ter sporazume glede varstva okolja,
  - (d) odpravo okoljske škode;
  - (e) civilno zaščito;
  - (f) Evropsko agencijo za okolje;
2. **javno zdravje:**
  - (a) programe in posebne dejavnosti na področju javnega zdravja;
  - (b) farmacevtske in kozmetične izdelke;
  - (c) zdravstvene vidike bio-terorizma;
  - (d) Evropsko agencijo za vrednotenje zdravil in Evropski center za preprečevanje in nadzor bolezni;
3. vprašanja varne hrane, zlasti:
  - (a) označevanje in varnost živil;

- (b) veterinarsko zakonodajo v zvezi z zaščito zdravja ljudi pred nevarnostmi ter zdravstveni nadzor nad živali in sistemi za proizvodnjo hrane;
- (c) Evropsko agencijo za varnost hrane in Evropski urad za prehrano in veterino.

## **Področje zdravja v slovenskem državnem zboru:**

### **Odbor za zdravstvo**

Odbor obravnava predloge zakonov, druge akte in problematiko, ki se nanaša na varovanje in krepitev zdravja. Sem sodijo vprašanja zdravstvenega varstva, zdravstvenega zavarovanja in zdravstvene dejavnosti, zdravstvene varnosti živil in zdravo prehranjevanje. Prav tako odbor za zdravstvo obravnava zadeve s področja zdravil, medicinskih pripomočkov ter kemikalij. Omenjeno delovno telo pa obravnava tudi druga vprašanja, ki jih obravnava za ta področja pristojno ministrstvo. Odbor obravnava zadeve EU s svojega delovnega področja. Odbor sestavlja 13 poslancev slovenskega državnega zbora.

## **Nevladne organizacije na evropski ravni**

- **EPHA – največja evropska nevladna organizacija na področju zdravja.**

Evropska zveza za javno zdravje je mednarodna nevladna in neprofitna organizacija, ki deluje od leta 1993. Cilj EPHA –e je promocija in varovanje zdravja v interesu celotnega evropskega prebivalstva, krepiti dialog med evropskimi institucijami, državljani in nevladnimi organizacijami. EPHA predstavlja:

- zagovorništvo zdravja (duševno zdravje, reproduktivno zdravje, področje alkohola, tobaka in prehrane, prehrana);
- strokovnjake s področja zdravja (zdravnike, medicinsko osebje, zobozdravnike, farmacevte, direktorje bolnic, itd.);
- prakso alternativne medicine (homeopatija, naravna medicina, itd.);
- akademske organizacije in združenje pacientov (uporabnikov).

### **EPHA:**

- nadzoruje zakonodajne postopke v institucija EU in skrbi za to, da so informacije o promociji zdravja in politik javnega zdravja široko dostopne uradnikom v EU institucija, članom Evropskega parlamenta, državam članicam, nevladnim organizacijam ter državljanom samim;
- promovira večjo zavest med evropskimi državljani in nevladnimi organizacijami o programih, iniciativah, ki vplivajo na zdravje državljanov EU;
- podpora sodelovanju in partnerstvu med nevladnimi in ostalimi neprofitnimi organizacijami, ki so aktivne na Evropski, nacionalni ali lokalni ravni in področju javnega zdravja in promocije zdravja.

## **Mental Health Europe (MHE)**

Je nevladna organizacija oziroma mreža organizacij, ki deluje na področju duševnega zdravja. Njen cilj je promocija pozitivnega duševnega zdravja, preprečevanje težav v duševnem zdravju, izboljšanje sistema skrbi in zagovorništvo ter zaščita človekovih pravic uporabnikov in njihovih svojcev. MHE ima pomembno vlogo pri osveščanju in bojevanju proti stigmati in predsodkom v Evropi.

MHE je članica različnih skupin za lobiranje, kot so EPHA, Evropski forum za invalidnost, platforma evropskih nevladnih organizacij s področja sociale, Evropski inštitut za zdravje žensk, itd.

## **Slovenske organizacije in dialog z Evropskim parlamentom**

Nevladne organizacije lahko sodelujejo na nacionalni in evropski ravni na več načinov. Velikokrat se zdi, da je pot do Evropskega parlamenta zapletena, a vendarle ravno Evropski parlament deluje zelo transparentno in ponuja široko paleto možnosti vključevanja državljanov EU, kot so odprti forumi, pisma poslancem, itd.

Nevladne organizacije imamo še nekaj več poti preko katerih lahko sodelujemo z Evropskim parlamentom. Na primer lobiranje poslank in poslancev v EP, delo v medparlamentarnih skupinah, svetovanje poslancem EP, organizacija skupnih dogodkov v EP, akcije vplivanja na stališča poslancev.

Zanimalo nas je na kakšen način poteka komunikacija z Evropskim parlamentom in na naši nacionalni ravni.

**ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje** je organizacija, ki primarno deluje na področju sociale, socialnega vključevanja ljudi s težavami v duševnem zdravju. ŠENT je društvo, ki deluje v javnem interesu na področjih socialnega varstva, zdravstva, izobraževanja, zaposlovanja in drugih področjih, ki so v skladu s cilji delovanja društva.

V pričujočem projektu smo prevzeli nalogo koordinatorja na področju zdravja. Kot član različnih mrež doma in na evropski ravni naša organizacija aktivno sodeluje pri vzpostavljanju dialoga z zakonodajnim telesom.

Na nacionalni ravni je sprejem Zakona o duševnem zdravju je trenutno najbolj aktualna tema na področju duševnega zdravja. Zato je tudi interes po razpravi in dialogu s strani nevladnih organizacij, ki delujemo na tem področju zelo velik. Skozi proces sprejema zakona se je z zakonodajalcem vzpostavila razprava v kateri smo nevladne organizacije, ki delujemo na področju duševnega zdravja aktivno sodelovale pri oblikovanju predlogov in komentarjev na predlog zakona. Sprejem zakona o duševnem zdravju je na eni strani nujen predvsem zaradi pravne praznine zaradi katerih so uporabniki psihiatričnih storitev v nevdržnem položaju. Na drugi strani je pomemben tudi zaradi tega, ker se dotika tudi dela NVO na področju duševnega zdravja.

Lahko bi dejali, da smo nevladne organizacije na tem področju aktivno sprožile razpravo z zakonodajalcem. Žal pa je ta razprava včasih bila bolj enosmerna oziroma poteka samo s strani nevladnih organizacij.

ŠENT je mednarodno vključen v naslednje mreže: MHE - Evropska organizacija za duševno zdravje, CEFEC - Evropsko združenje socialnih podjetij, WAPR - Svetovno združenje za psihosocialno rehabilitacijo organizacij, EUFAMI - Evropsko združenje svojcev ljudi z duševno motnjo (pridruženi član).

Preko teh organizacij lahko govorimo o vključevanju naše organizacije v dialog z Evropskim parlamentom. Kot že omenjeno, je organizacija MHE, ki dejansko združuje različne organizacije iz področja duševnega zdravja, zelo aktivna pri lobiranju z evropskimi institucijami.

Začetek decembra je bil zelo produktiven, saj se je v tem času odvijalo veliko dogodkov, ki so pomembni za področje zdravja.

Zadnji dogodek preko katerega je MHE pristopila do EP je poteka v začetku decembra 2007 v Bruslju. MHE je skupaj z evropskim poslancem organizirala debatno kosilo na temo »Enake možnosti, enako spoštovanje: promocija duševnega zdravja in blagostanje pri zaposlovanju«. Dogodek je potekal v prostorih Evropskega parlamenta, debata je bila usmerjena na prerez socialnih politik in politik na področju zdravja, natančneje duševno zdravje (blagostanje) na delovnem mestu. Na tovrstna srečanja so vabljeni poslanci EP, vsi člani MHE, inštitucije ter odbori ter skupine Evropskega parlamenta, ki se ukvarjajo s tem področjem.

Podoben dogodek, vendar z nekoliko različno vsebino je MHE organiziral že lani. V tem primeru je bil ŠENT pohvaljen, saj smo uspeli povabiti in prepričati največ svojih evropskih poslancev.

MHE kot član EPHA-e se udeležuje sestankov in delavnic in tako posredno pripomore k akciji in dialogu z EP.

Kot omenjeno komunikacija z EP poteka večinoma posredno preko organizacij oziroma mrež, ki imajo večji vpliv oziroma dostop do EP. Zanimivo izhodišče za razpravo je kako bi lahko majhne NVO same pristopale do EP?

## **Slovenska zveza za tobačno kontrolo in dostop do EP**

### **Poslanstvo SZTK**

- informiranje širše populacije o posledicah aktivnega in pasivnega kajenja,
- motiviranje za spremembo vedenja,
- informiranje širše populacije o prednostih delovnih mest brez tobaka,
- predstavitev podatkov analiz stanja in znanstvenih raziskav ter usklajenost s trendi tobačne politike v EU,
- motiviranje delodajalcev za prepoved kajenja v delovnih organizacijah,
- povezovanje NVO, sodelovanje s tujimi NVO, zagotovitev izmenjave izkušenj in dobrih praks,
- izobraževanje prostovoljcev, vključenih v izvajanje dejavnosti za ciljno populacijo,
- oblikovanje ustreznih sporočil v smislu informiranja,
- uporaba tiskanih medijev, radia, TV, interneta, priprava spletnih strani,
- sodelovanje z državnimi ustanovami.

Slovenska zveza za tobačno kontrolo meni, da je dialog na nacionalni ravni pomanjkljiv.

Na institucionalni ravni RS:

- ni parlamentarne medskupine. Slovenska zveza za tobačno kontrolo, je članica Evropske zveze za preprečevanje kajenja, ima delegata v DZ RS;
- sodelovanje s poslanci je pomanjkljivo, saj je komunikacija enosmerna (pošiljanje pisem v DZ);
- Za sodelovanje na EU ravni se Slovenska zveza za tobačno kontrolo poveže preko Informacijske pisarne Evropskega parlamenta v Sloveniji.

Pregled relevantnih pobud, ki jih je na področju tobačne kontrole sprejel Evropski parlament:

- pobuda evropskih poslancev za organizacijo konference v Evropskem parlamentu s prvo predstavitevjo ekonomskih in zdravstvenih kazalcev pasivnega kajenja, na katero so vabljeni NVO;
- Sodelovanje z Evropsko komisijo pri pripravi dokumenta GREEN PAPER (Zelene knjige) za Evropo brez tobaka, posredni vpliv, povezava z Evropskim parlamentom, Informacijsko pisarno za Slovenijo;
- sodelovanje v mednarodnem projektu Help (Za življenje brez tobaka);
- Povezava z vabljenimi evropskimi poslanci, direktni stik ob konferencah ENSP (Evropske zveze za preprečevanje kajenja).

Predstavitev izbrane teme za področje tobačne kontrole

Izobraževanje za promocijo zdravja brez tobaka za mlade:

- koalicija, povezani močnejši- zdravstveni profesionalci, drugi eksperti in mladi, zaupanje, spoštovanje, usklajevanje;
- povezava s poslanci DZ v RS, vpliv na zakonodajno politiko;
- povezava s člani evropske mreže;
- povezava s strukturami v Evropskem parlamentu;
- čim hitrejša finančna podpora realizaciji vsebinskih resorjev / Evropski strukturni skladi.

Prispevek pripravili:

ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje  
Slovenska zveza za tobačno kontrolo